

V.U. Stefaan Van der Auwera, Waversebaan 66, 3001 Heverlee
Afgiftekantoor 3000 Leuven 1 — P4A9093

PB-PP | B-2/2384
BELGIE(N)-BELGIQUE

Driemaandelijkse

Tijdingen

jaargang 49 nr 3

juli - september 2018

Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw
Regionale milieu- en natuurvereniging
Waversebaan 66, 3001 Heverlee

Colofon

Tijdingen is het driemaandelijkse tijdschrift van de regionale natuur- en milieuvereniging Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw. VHM vecht sinds 1969 voor het landschap, de natuur en het leefmilieu in het Dijleland en ver daarbuiten. Daartoe heeft ze een werking ontplooid over vele domeinen: natuureducatie (educatieve projecten, bosklassen, lezingen), natuurbeheer, opleiding natuurgidsen, wandelingen enz. VHM treedt ook op tegen milieudelicten en onderhoudt nauwe contacten met beleidsmakers om de negatieve impact op de natuur te voorkomen of te minimaliseren. Met dit tijdschrift en onze website willen we de leden op de hoogte houden van onze activiteiten. Tintelen uw vingers om mee te helpen, neem dan zeker contact op met ons infocentrum!

infocentrum@vhm.be

016/ 23 05 58

Waversebaan 66

3001 Heverlee

www.vhm.be

De redactie

Stefaan Van der Auwera (layout), Waldo Dekeyser, Hugo Dehennin, Yvette Toison, Kristien Vermaelen, Niko Boone, Roel Verbeeke.

U heeft foto's of een verslag van een activiteit? Stuur maar op!

Foto's voorkaft:

Koen Leppla, Jos Lorent., svda.

Druk:

Vanderpoorten, Kessel-Lo

1200 ex.

Lidgelden

Lid worden kunt u voor 18 euro / jaar (Hoe? Rekeningnummer? **Zie kader hiernaast**). Hiervoor krijgt u 4 x per jaar ons tijdschrift Tijdingen en gratis toegang tot heel wat van onze activiteiten.

Steun

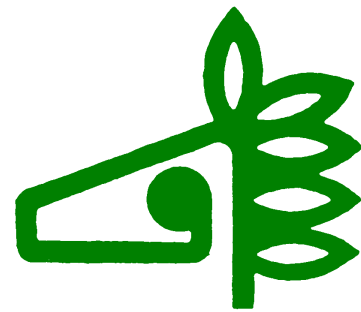
Onze initiatieven, ondermeer de aankoop van natuurgebieden in het Dijleland, kunt u ondersteunen door een gift te storten op het rekeningnummer met duidelijke vermelding 'Gift':

IBAN: BE92 2300 0285 2123

BIC: GEBABEBB

Inhoud juli - september 2018

Educatief project 2018-2019	1	
Doode Bemde Nieuws	2	
Waarnemingen.Leuven	7	
Versier je gevel met groen	8	
Autovrije zondag	9	
Het Arenbergjaar	10	
Foto's van activiteiten	11	
Paddenoverzet in Oud-Heverlee	12	
Zwerfvuilactie Hevrleebos		
		Cursus gidsen van kinderen 13
		Climate Express Tip Ecologisch leven: een makkie? 14
		Dood & terug naar de natuur 18
		Nieuwe privacyverklaring 19
		Wist je dat?...Hondsdrif Sfeerfoto's graslandinventarisaties 20

Neem eens een kijkje op de webstek! Ook op facebook!

In het midden van deze Tijdingen vindt u de uitneembare activiteitenagenda

Waarom lid worden?

- U steunt de natuurontwikkeling in uw streek
- U krijgt driemaandelijks een interessant en mooi verzorgd tijdschrift
- U blijft op de hoogte van de vele leuke, ontspannende en/of leerzame activiteiten

infocentrum

Tel: 016 23 05 58

Met de Vrienden op stap geweest?

Waarom niet eens een klein verslagje en wat foto's maken voor Tijdingen! Stuur maar op naar infocentrum@vhm.be

De Dijlevallei waarderen = lid worden

Stort 18 € voor een individueel of gezinslidmaatschap op rekening VHM vzw

IBAN : BE74 4310 5250 0107

BIC : KREDBEBB

Gelieve bij de overschrijving duidelijk te vermelden of u kiest voor een **individueel lidmaatschap** of **gezinslidmaatschap**. Vermeld bij het gezinslidmaatschap het totaal aantal gezinsleden op hetzelfde adres.

OF NOG BETER: **Domiciliëring** → Vraag bij ons een **SEPA-domiciliëringsformulier** aan en bezorg het ons ondertekend en ingevuld terug. In tegenstelling tot vroeger moet u dus niet meer bij de bank een domiciliëring openen, wijzigen of stopzetten, maar rechtstreeks bij VHM.

U krijgt dan steeds en stipt alle Tijdingen in uw bus.

Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw

Waversebaan 66

3001 Heverlee

Email: Infocentrum@vhm.be

Webstek: www.vhm.be

Educatief project 2018-2019: “Klimmen, zingen, springen: huismus, klimop, kruisspin”

Van maandag 5 november 2018 tot en met vrijdag 5 april 2019

Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw nodigt alle klassen van het lager onderwijs, derde kleuterklassen, scholen voor aangepast onderwijs, senioren en andere geïnteresseerde groepen uit voor haar 37ste educatief project.

Op een interactieve manier komen de bezoekers heel wat te weten over de huismus, de klimop en de kruisspin. Met onvergetelijke verhalen leiden onze ervaren gidsen de bezoekers, gedurende 2 uur, door een knappe tentoonstelling met opgezette dieren, een korte film en allerlei educatieve doe-opdrachten. Het wordt een actieve en leerrijke voor- of namiddag.

Wanneer: van maandag 5 november 2018 tot en met vrijdag 5 april 2019.

Voor scholen elke schooldag in voor- (van 9 uur tot 12 uur) of namiddag (van 13 uur tot 15 uur). Gelieve zeker op tijd te komen!

Voor andere geïnteresseerde organisaties en groepen bij voorkeur op vrijdagnamiddag of tijdens kerst- en krokusvakantie. Wij kunnen slechts 1 klas/groep (maximum 25 personen) per halve dag ontvangen.

Waar: Infocentrum Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw – Deelgemeentehuis – eerste verdieping – Waversebaan 66, 3001 Heverlee. Het educatief project is een binnenactiviteit! Bij mooi weer kan er gebruik gemaakt worden van het speeltuintje en de picnic-bankjes vlakbij het infocentrum, onder de kerktoren.

Kostprijs: € 50 per klas of groep van maximum 25 personen. Met deze bijdrage is de klas/groep tevens een jaar lang lid van onze vereniging en ontvang je driemaandelijks ons ledentijdschrift Tijdingen.

Reserveren kan vanaf nu: online via www.vhm.be, telefonisch via 016/23 05 58 of per mail naar infocentrum@vhm.be

Reserveer tijdig uw bezoek!

Naast het educatief project, kan je ook steeds beroep doen op onze natuurgidsen voor het leiden van een natuurwandeling met doe-activiteiten (o.a. bodem- en wateronderzoek) in de onmiddellijke schoolomgeving én voor het begeleiden van bosklassen.

Vriendelijke groeten en van harte welkom!

Het Doode Bemde nieuws

Werkdagen

De laatste werkdagen van het voorjaar vonden plaats aan de Lekkerbek. Dat is een van de vijvers achter het kasteel van Neerijse. De gracht erlangs was al behoorlijk dichtgegroeid en op enkele plaatsen verstoppt. Een deel van Parmentier, een botanisch waardevol grasland dat we al lang beheren, stond daardoor al een tijdje onder water. Tijd voor een groot onderhoud dus. De struiken langs de gracht, vooral wilg, zaagden we tot tegen de grond af en we ruimden alle takken en bladeren uit de gracht. De jeugd vond een uitdaging in de vervanging van de buis die onder de aanvoerbuisc van de Lekkerbek moest komen. Modder gegarandeerd! Een stevig werk waarvoor we hulp kregen van onze vrienden uit de Hoge Venen (Les Amis de la Fagne).

(Foto: Griet Grootaers)

Werken brug

Het beheer van de Doode Bemde bestaat niet enkel uit maaien en kappen. Naast het echte natuurwerk kruipt er ook veel werk in het onderhoud van de Appeljée, kijkhutten, monniken, poortjes, fietspassages en doorgangen naast weidepoorten, brugjes, knuppelpad enz. Zo zijn ook de bruggenhoofden van de meest westelijke brug op de tramdijk dringend aan onderhoud toe. Het metselwerk moesten we op een aantal plaatsen herstellen. Met dank aan vrijwilliger Willy en de financiële steun van provincie Vlaams-Brabant wordt het metselwerk hersteld in de loop van deze zomer om er zo weer voor een paar tientallen jaren tegen te kunnen.

De dappersten onder de JNM van Leuven hielpen met het opruimen van takken uit een ruigte in de Toemaat.

Terreinploeg

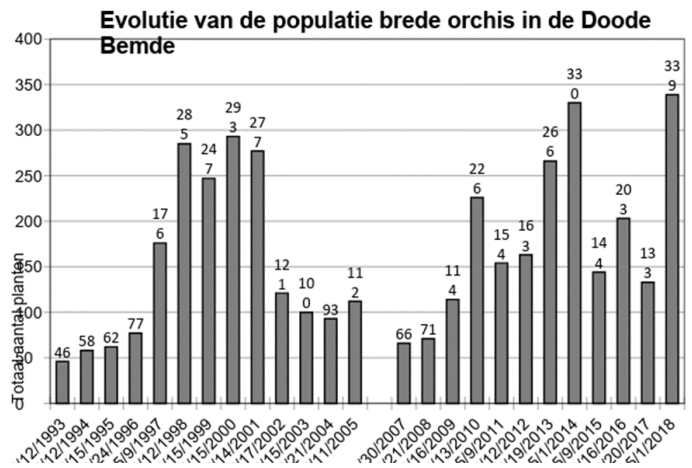
Onze terreinploeg werkt opnieuw op volle kracht. Gunther Hoebanx stond er een tijd alleen voor. De zoektocht naar geschikte kandidaten had wat voeten in de aarde. De voorbije winter kreeg Gunther gelukkig wel hulp van enkele stagiairs. Eind mei traden Carlo Devos en Boran Denys in dienst en is de terreinploeg opnieuw volledig. We wensen hen alvast veel succes en veel voldoening in hun werk in de Doode Bemde.

Topjaar voor brede orchis

Vonckx, Pasteels en Champetter zijn drie van onze graslanden die we al het langst beheren. Sinds 1993 telt René Meeuwis er de brede orchissen. Dit jaar al voor de 25ste keer. En het is een jubileumteljaar om in te kaderen! De negatieve trend van de voorbije 2 jaren blijkt maar een tijdelijk dipje. 2018 is een

Brede orchis in de Doode Bemde (foto: René Meeuwis)

absoluut piekjaar. Nog nooit telden we zoveel exemplaren. Op enkele plaatsen stonden zeer mooie grote exemplaren in alle mogelijke kleurschakeringen. Bijzonder hoopgevend zijn de vele niet-bloeiende exemplaren. Daarvan zijn er waarschijnlijk nog vele tientallen gemist bij de telling. Die planten bouwen nu reserve op om hopelijk de volgende jaren te bloeien.

Wilde hyacint

Tijdens de monitoring van de everzwijnen kwamen we deze vlek wilde hyacint tegen. Diep verscholen in een van onze bospercelen. De soort is nieuw voor de Doode Bemde. Of ze er spontaan gekomen zijn of geplant door de vorige eigenaar, weten we niet. Mooi is het wel, maar een hyacintfestival zoals in Hallerbos zit er nog niet meteen in.

Everzwijnen

Voor de ene zijn wilde zwijnen een verrijking van onze biodiversiteit, anderen zien ze liever zo snel mogelijk weer verdwijnen. Het is in elk geval een soort die je in het huidige landschap niet zomaar haar gang kan laten gaan. Daarom wil de Vlaamse overheid graag een door de verschillende betrokkenen gedragen aanpak van deze soort. Ze heeft daarom Vlaanderen ingedeeld in faunabeheerzones, tien in totaal. Dat zijn gebieden die door min of meer harde grenzen van elkaar gescheiden zijn. Die grenzen, bijvoorbeeld kanalen en autosnelwegen, bemoeilijken in theorie de uitwisseling van everzwijn tussen deze gebieden. In die gebieden kan je dan een aanpak afspreken die een antwoord biedt op de lokale situatie. De Doode Bemde ligt in faunabeheerzone 8. Dat gebied loopt

van het Hallerbos in het westen tot in Hoegaarden in het oosten en wordt begrensd door de E19, de E40 en de gewestgrenzen met Brussel en Wallonië.

Bedoeling is dat de betrokkenen, in dit geval het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), de lokale wildbeheereenheden (de jagers), de Boerenbond en de "Vrienden", jaarlijks samenkomen en een consensus bereiken over de populatiedoelstelling, een gezamenlijke aanpak om die doelstelling te bereiken en preventie naar schade. Vorig jaar is afgesproken dat we in Heverleebos, Meerdaalwoud en de Dijle- en Laanvallei een populatie everzwijnen willen behouden. Dit gebied (deelzone B) bestaat grotendeels uit aaneengesloten natuur- en bosgebied en de soort is er al enkele jaren aanwezig. Everzwijn heeft hier ook een ecologische meerwaarde. We zijn er ons echter van bewust dat de soort zich in snel tempo voortplant en behoorlijke schade kan aanrichten aan omliggende landbouwgebieden en tuinen. Daarom moet de populatie in toom gehouden worden. Momenteel zitten de everzwijnen hoofdzakelijk in de natuurgebieden. Op de aangrenzende uitgestrekte landbouwplateaus komt voorlopig nog geen populatie everzwijn voor en dat wil iedereen rond tafel ook zo houden. De kans op schade is hier immers zeer groot.

Specifiek voor de Doode Bemde was afgesproken dat we met ANB zouden overleggen wat mogelijk was voor het beheeren van de populatie in de natuurgebieden in de Dijlevallei. Dit leidde ertoe dat we voor de Doode Bemde een jachtplan indienden. Dit geeft ons de wettelijke mogelijkheid om, indien we dat nodig achten, vanaf dit jaar everzwijn te bejagen op de terreinen van de Doode Bemde. ANB heeft op haar beurt de mogelijkheid voorzien om everzwijn te bejagen in Heverleebos en in de omgeving van de Vijvers van Oud-Heverlee. Voor de natuurgebieden van ANB ten zuiden van de Doode Bemde is er

nog geen regeling voorzien. Nog vorig jaar hielden we ons eraan om open en eerlijk te communiceren over dit onderwerp en we zullen dit ook blijven doen. We zijn ook op elke vraag voor overleg ingegaan.

Dit voorjaar had er opnieuw een overlegronde plaats. Bedoeling was om de resultaten van vorig jaar te bespreken en nieuwe afspraken te maken. We hebben erop gewezen dat het geheel van Heverleebos, Meerdaalwoud en de Dijlevallei vele malen groter is dan de Doode Bemde en dat het unfair is wanneer het over everzwijnen gaat steeds naar de "Vrienden" te wijzen. We hebben daarom opgeroepen het overleg ernstig te nemen en mekaar als partners te zien, ook tussen de vergaderingen in en niet via de pers zaken op de spits te drijven. Het is bijvoorbeeld niet echt collegiaal dat sommige gesprekspartners in deze discussie, zoals gebeurd is, bij burgemeester, arrondissementscommissaris of minister gaan pleiten om subsidies voor het beheer van de Doode Bemde in te trekken omdat er in het natuurreservaat niet op everzwijnen gejaagd werd (wat vorig jaar wettelijk nog niet kon). Het is belangrijk dat alle partijen in dit debat correct communiceren naar hun achterban.

We blijven erop aandringen het beheer van everzwijnen gezamenlijk met alle terreinbeheerders aan te pakken. Ervaringen elders hebben voldoende aangetoond dat dat de enige manier is om de doelstellingen te halen. Dat zal de uitdaging voor dit jaar zijn, want veel langer wachten is geen optie. De populatie blijft immers toenemen. De voorbije winter en voorjaar werden in heel het gebied meerdere keren everfamilies met biggen gezien.

Nieuw dit jaar is een wetenschappelijke aanpak van de monitoring van de populatie. Tot nu hadden we enkel zicht op de everzwijnenaanwezigheid in Meerdaalwoud en de Doode Bemde. Van Heverleebos, de Laanvallei, de IJsevallei en de rest van de Dijlevallei wisten we niets. Het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek volgt met een netwerk van wildcamera's de evolutie van de everzwijnenpopulatie in de ruime regio en dat samen met het ANB, de jachtgroep van Meerdaalwoud en de "Vrienden". Daarnaast wordt ook nog gezocht naar een manier om zicht te krijgen op schadegevallen. Samen met biologische gegevens afkomstig van geschoten dieren moet dit toelaten om op een onderbouwde manier de populatie te beheeren. We houden jullie op de hoogte.

Niko Boone

JONGE RANSUIL

Telefoon van een wandelaar naar Piet: er zit een jonge ransuil te balanceren op een tak boven de Dijle, klaar om er in te duiken. Piet gaat met de wandelaar terug naar de vindplaats en probeert tevergeefs het nest van de ransuil te vinden. De gevonden uil is echter nog heel jong: zijn slagpennen beginnen zich nog maar net te vormen. Het dier achterlaten op een tak is dus geen optie. Naast een bijna-verdrinkingsdood in de Dijle, is opgepeuzeld worden door de vos waarschijnlijk het volgende wat deze uil te wachten staat. Piet belt me op en we besluiten het dier naar een vogelopvangcentrum te brengen. Die zijn

echter niet dichtgezaaid en de regio Leuven ligt zo ongeveer het verst van alle opvangcentra. Omdat ik die namiddag net een uurtje terug ben van het opvangcentrum in Opglabbeek (mijn zoon volgde daar een fotoworkshop) doe ik de trip naar Limburg nog eens over. In de hoop dat deze rit meer bijdraagt tot het in stand houden van de biodiversiteit dan tot de klimaatopwarming, arriveer ik dus met het donsjong in Opglabbeek. Daar wordt de determinatie van Piet bevestigd: ransuilen zijn, naast de oehoe, de enige in Vlaanderen voorkomende uilen met oranje ogen. De uil is jong, maar voor de rest in goede conditie. Ik heb alle vertrouwen in de ervaring van het opvangcentrum en hoop dat de vogel hier kan

opgroeien. Een tiental dagen later deed ik nog eens navraag bij het opvangcentrum: de uil maakt het goed en groeit voorspoedig. Hij zal ergens in september, als hij/zij heeft leren jagen, uitgezet worden in een geschikt biotoop.

Ransuil

De ransuil komt wijd verspreid over Europa voor. In ons land is het, naast de bosuil, de meest voorkomende uilensoort. De dichtheden zijn vrijwel overal laag, hoewel de aanwezigheid lastig vast te stellen is. Je merkt weinig van hun aanwezigheid. Zo zijn ze in het voorjaar veel minder opvallend dan bosuil of steenuil. Op waarnemingen.be vind je dan ook erg weinig waarnemingen van de soort in de Doode Bemde. Toch is ze er altijd aanwezig geweest. Tijdens de schemering kan je ze met wat geluk zien jagen over de weilanden.

De ransuil komt in zeer verschillende leefgebieden voor, van agrarische gebieden tot open bos, bosranden, parken, duinen, heiden, hoogvenen en moerasgebieden, maar ze mijden grote bossen, boomloze gebieden en steden. Broeden doen ze meestal in oude nesten van eksters of kraaien. Ze zijn meestal verscheidene jaren plaatstrouw aan een nestomgeving, maar niet noodzakelijk aan hetzelfde nest. Bijvoorbeeld omdat een vorig gebruikt kraaiennest in verval is geraakt. Ze broeden per jaar één legsel uit. Een tweede legsel is zeldzaam. Eind maart tot half april leggen ze gemiddeld 4-6 eieren, maar in jaren met veel muizen, hun hoofdvoedsel, kunnen dat er tot 8 zijn. Jongen verlaten na minimaal 3 weken het nest en klimmen dan in naburige boomkruinen, meestal nog voor ze kunnen vliegen. Bij die gelegenheid komen ze dus al eens in de problemen. Ze

zitten dan met de rest van de kroost nog enkele dagen op de takken in de buurt van het nest te roepen en bedelen om voedsel. In dit stadium worden ze 'takkelingen' genoemd. Na 5 weken zijn ze vliegvlug.

Terwijl ransuilen uit Noordoost-Europa 's winters zuidwaarts trekken, blijven deze uit onze streken het hele jaar door ter plaatse. Jonge vogels kunnen in de winter wel behoorlijke omzwervingen maken. Typisch zijn de gemeenschappelijke winterslaapplaatsen. Vanaf het najaar verzamelen ransuilen zich in groepen en bezetten dan vaste 'roestplaatsen'. Ze zitten dan bij elkaar in bomen of struiken vlakbij gunstige voedselgebieden. Wanneer ze niet jagen, kan je ze daar dan steeds aantreffen al zijn ze door hun uitstekende schutkleur moeilijk te ontdekken. Je kan er dan zomaar voorbijlopen zonder ze te zien, ook al zitten ze vlakbij.

De toestand van de soort in Vlaanderen is onduidelijk. Voor de periode 2008-2012 werd de populatie geschat op 1000 tot 5000 exemplaren. Over de trend doet de meest recente Rode Lijst van broedvogels in Vlaanderen geen uitspraak omdat er te weinig gegevens zijn. In Wallonië, Frankrijk en Europa zit de soort actueel in de categorie 'momenteel niet in gevaar', in Nederland in de categorie 'kwetsbaar'.

De ransuil heeft ongetwijfeld geleden onder de toenemende concurrentie van de in Vlaanderen succesvolle bosuil. Bosuil gedijt beter in oudere bossen, waardoor deze een voordeel heeft in de verouderende bossen in Vlaanderen. Toename van de havik kan ook invloed hebben. In Nederland stelden ze immers vast dat ransuil vaak op het menu van de havik staat. Daarnaast eet havik ook de voor ransuil belangrijke nestleveranciers zoals ekster en zwarte kraai. Door predatie

van havik en concurrentie van bosuil komen ze mogelijk nu ook meer buiten bosgebied voor. Ransuil ondervindt mogelijk ook concurrentie van buizerd omdat die ook vaak oude nesten van kraaiachtigen gebruikt. De ransuil is daarnaast sterk afhankelijk van veldmuizen. Van nature maken die een drie- tot vierjarige cyclus door. In een piekjaar van veldmuizen brengt de ransuil veel jongen groot, in een jaar met weinig muizen zullen er minder jonge ransuilen zijn. Bij lagere aantallen muizen schakelt de ransuil vooral over op allerlei kleine zangvogels.

Referenties:

Vermeersch G., Anselin A., Devos K., Herremans M., Stevens J., Gabriëls J. & Van der Krieken B. (2004). Atlas van de Vlaamse broedvogels 2000-2002. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 23, Brussel. 496 p.

Devos K., A. Anselin, G. Driessens, M. Herremans, T. Onkelinx, G. Spanoghe, E. Stienen, F. T'Jollyn, G. Vermeersch & D. Maes) (2016). De IUCN Rode Lijst van de broedvogels in Vlaanderen (2016). Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek jaar (11485739). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. DOI: dx.doi.org/10.21436/inbor.11485739

www.waarnemingen.be
www.vogelbescherming.nl
www.sovon.nl

Toon Roels

PETERSCHAP DOODE BEMDE VOOR FREINETSCHOOL DE ZEVENSPRONG

Freinetschool De Zevensprong uit Leuven doet al meer dan 10 jaar mee aan Educatief Natuurbeheer Vlaams-Brabant in natuurgebied de Dode Bemde. Om de school te bedanken voor hun jarenlange inzet, kregen zij van Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud het peterschap over de Dode Bemde toegewezen. Ze kregen hun peterschapsbord uit handen van gedeputeerde Tie Roefs.

(Foto: Jos Lorent)

WAARNEMINGEN.LEUVEN

In deze rubriek lees je voortaan over wilde natuur in Leuven.

Het volgende jaargetijde kondigt zich aan: de zomer.

Juni, juli: Grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*), neemt weer toe in aantal

Je herkent de grote gele kwikstaart aan zijn felgele onderzijde en lange staart, waarmee hij constant nerveus kwikt. De rug en de bovenzijde zijn grijs van kleur. De elegante vogeltjes worden 17 tot 20 cm lang. Je vindt ze in de nabijheid van snelstromende beken of rivieren. De vogels nestelen in holten in de buurt van water: in Leuven onder bruggen over de Dijle of in oude gebouwen langs de rivier. Dat was vroeger wel anders. Jarenlang heeft de kwikstaart veel te lijden gehad vanwege watervervuiling en het betonneren van de oevers. Door het verbeteren van de waterkwaliteit neemt de populatie momenteel weer toe. Ze voeden zich met allerlei ongewervelde dieren die in of bij het water leven: vooral insecten, maar ook spinnen.

In de winter zie je er minder. De grote gele kwiks die bij ons broeden trekken deels weg naar het zuiden tot aan de Pyreneeën. Maar door de opwarming van het klimaat en het hitte-eilandeffect in de stad overwinteren steeds grotere aantallen in verstedelijkt gebied.

Als je nog eens langs de oevers van de Dijle flaneert, maak het dan even stil en speur naar het scherpe ziss-ziss-ziss-geluid van de grote gele kwikstaart. Misschien zie je het vogeltje dan 'kwikken' op een steen in het water.

Augustus: Weidebeekjuffer (*Calopteryx splendens*), koestersoort van de stad.

De weidebeekjuffer is een vierehalve centimeter grote libel uit de familie van de beekjuffers. Ze is kieskeurig en zoekt langzaam stromend en stilstaand water van goede kwaliteit. Dank zij de verbetering van de waterkwaliteit in de Dijle, komt de soort weer talrijker voor in de stad. Het water moet voor een deel in de zon liggen en in het water moeten voldoende (drijvende) planten aanwezig zijn voor het afzetten van de eitjes. De mannetjes hebben een glanzend metaalblauw lichaam, met een grote zwarte vlek in de vleugels. De vrouwtjes hebben een glanzend metaalgroen lichaam. De vleugels zijn egaal van kleur, groen tot groenbruin getint. De eitjes komen voor de winter uit. De larve overwintert één of twee keer in het water tussen waterplanten. Ze voedt zich met allerlei waterdiertjes en na 18 maanden is de larve volgroeid. Dan sluipt het imago (volwassen insect) uit zijn te klein geworden huid. Volwassen mannetjes bezetten onmiddellijk uitkijkplaatsen op de oever. Vrouwtjes worden in de baltsvlucht achtervolgd. De paring in de vorm van het liefdeswiel duurt zo'n 15 minuten. Daarna legt het vrouwtje haar eitjes onder water af op waterplanten.

Zoek deze mooie insecten tijdens een zonnige zomerdag langs natuurlijke oevers.

(Foto: Yvette Toison)

September: Herfsttijloos (*Colchicum autumnale*), zeldzame herfstbloeiër in de Kruidtuin

Oorspronkelijk stamt de soort uit West-Azië en het Middellandse Zeegebied. In onze streek komen de bloemen voor in vochtige weilanden. Die vind je in de stad natuurlijk niet. Maar in de systematische kruidtuin van de Kruidtuin is een vakje voor deze mooie, zeldzame herfstbloeiër voorzien.

De Nederlandse naam verwijst naar de ongewone tijd van het jaar waarop de bloem ontluikt. Het is een bolgewas waarvan de bloemen gelijken op krokussen. De bladeren en de vruchten komen pas in het voorjaar uit. De plant is giftig, ook voor dieren. In de volksgeneeskunde werd de plant gebruikt tegen geelzucht.

Breng dus ook in het najaar eens een bezoekje aan de Kruidtuin en laat je verrassen door de kleurenpracht van de laatbloeiers.

Als je onze stadswandelingen op www.dijlewolven.be volgt, kom je deze kleine wonderlijke natuur in de stad tegen. Of een wandeling met stadsnatuurgids kan een leuk cadeautje zijn.

Yvette Toison

VERSIER JE GEVEL MET GROEN

Groen doet een stad leven. Het maakt mensen gezonder, zorgt voor een beter lokaal klimaat en is bovendien belangrijk in de opname van onze CO2-tips.

Een tegel eruit, een plant erin! In een stad is alle groen welkom, neem daarom een geveltuintje en tover jouw straat om tot een groene oase. Groen in de stad, waaronder ook gevelgroen, produceert zuurstof en vangt fijn stof uit de lucht. **Tip:** Omdat een geveltuintje vele voordelen biedt, besloot stad Leuven hier extra op in te zetten. Je krijgt financiële en praktische ondersteuning, waaronder een subsidie van €25. Een vergunning voor een geveltuin kan je aanvragen bij Dienst Duurzaam Beleid via duurzaamheid@leuven.be.

LEUVEN
2030

AUTOVRIJE 26 AUGUSTUS 2018 ZONDAG

10DE EDITIE

#autovrijezondag #goedopweg

AUTOVRIJE ZONDAG LEUVEN VAN 10U TOT 18U INFO: WWW.LEUVEN.BE

HET ARENBERGJAAR – OM ER OP UIT TE TREKKEN

In het kader van het Arenbergjaar kan je dit najaar samen met Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud, de Geschied- en Heemkundige Kring van Oud-Heverlee en nog andere partners op stap in Heverleebos, Meerdaalwoud en het Arenbergpark.

Zondag 14 oktober: Op zoek naar de monumentale bomen in het Arenbergpark

Vertrek om 14.30 uur stipt aan de ingang van het Arenbergkasteel in Heverlee tussen de Moerbeiboom en de Valse Christusdoorn aan de brug over de Dijle in het Kasteelpark Arenberg. Natuurgidsen Annelies Wouters, Hugo Dehennin en Ernst Gülcher nemen je mee op een familiale verkenningstocht langs een reeksje monumentale erfgoedbomen in het park.

Zaterdag 27 oktober: Het Arenbergjaar in Heverleebos en Meerdaalwoud

Op die dag is er telkens tussen 9.30-11.00, 12.30-14.00 en 14.30-16.00 uur een Arenbergwandeling in Heverleebos en Meerdaalwoud en wel **tegelijkertijd op 3 locaties**: (1) Kapel OLV van Steenberg aan het Zoet Water in Oud-Heverlee; (2) Onthaalzone Speelberg aan de ingang van het Meerdaalwoud in Sint-Joris-Weert en (3) Lindenronde - Parking Ruiterschool aan de Waversebaan in Oud-Heverlee. Je kan meedoen aan een of meerdere geleide wandelingen en op iedere locatie is er tussendoor een toneeltje van een 15-tal minuten van een scène uit de rijke geschiedenis van de Arenbergs en onze bossen. Deze toneeltjes worden opgevoerd door toneelgezelschappen uit de gemeente Oud-Heverlee.

(Foto: Ernst Gülcher)

Vertreklocaties:

- (1) Kapel OLV van Steenberg, Witte Bomendreef 1, 3050 Oud-Heverlee
- (2) Onthaalzone Speelberg, Weertsedreef, Sint-Joris-Weert
- (3) Parking Ruiterschool, Waversebaan 99, 3050 Oud-Heverlee

ARENBERG-MIRADALWANDELINGEN NOVEMBER – DECEMBER 2018

In het kader van het Arenbergjaar biedt VHM samen met de Geschied- en Heemkundige Kring van Oud-Heverlee een zestal extra geleide Arenberg-Miradalwandelingen aan in november en december 2018.

De wandelingen zijn steeds op **zondag**namiddagen en vertrekken stipt om **14 uur!**

Zondag 4 november: Zoet Water Oud-Heverlee

Vertrekplaats: inkom GC De Roosenberg, Maurits Noéstraat 15, 3050 Oud-Heverlee

Zondag 11 november: Kanseliedreef Meerdaalwoud

Vertrekplaats: begin van Rue du Petit Paradis (de eerste links van de Rue du Valduc boven het restaurant Valduc op de Naamsesteenweg in Hamme-Mille)

GPS-adres: Rue du Petit Paradis, 1320 Beauvechain (Hamme-Mille) - 50.790197, 4.713501 (pas op: de vroegere parking aan de Warandedreef langs de Naamsesteenweg is er niet meer)

Zondag 18 november: Paddenpoel Meerdaalwoud

Vertrekplaats: bushalte aan ex-camping La Hêtraie, Rue de Weert-Saint-Georges (dat is de baan tussen Sint-Joris-Weert en Nethen)

Zondag 25 november: Plateau Nicaise Meerdaalwoud

Vertrekplaats: parking LIDL, Chaussée de Louvain 31 in Hamme-Mille.

Zondag 2 december: De Vlakte, Prosperdreef, Meerdaalwoud

Vertrekplaats: parking tegenover boswachtershuis De Vlakte, Prosperdreef 2-4, 3054 Vaalbeek

Zondag 9 december: Naar het Mollendaalbos en de Mommedeel

Vertrekplaats: parking kerkhof Blanden, aan het einde van de Kartuijzersstraat in Blanden

Activiteiten

JULI 2018

Zondag 8 juli om 14.30 uur

Ter Bronnen, Torfbroek en List o.l.v. Jan Aerts

Vertrekplaats: Sint-Stefanuskerk, Peperstraat 122, 1910 Nederokkerzeel (Kampenhout)

GPS: N 50°55'8" O 4°33'51"

Afstand // duur: ongeveer 6,2 km // 2u30

Vertrekkend vanop het driehoekig kerkplein komen we via akkerland en een uitloper van het moerasbos aan in het natuurreservaat Torfbroek. Opstijgend kwelwater zorgt voor een variatie aan kalkminnende en zeldzame planten in de graslanden en de laagveenmoerassen. Ter Bronnen ziet er meer uit als een park, maar heeft een vergelijkbare plantengroei met o.a. orchideeën en parnassia. Door het open veld wandelen we naar de oude woonkern List en verder naar de Sint-Stefanuskerk.

Deze wandeling is niet geschikt voor rolstoelen en buggy's.

Zondag 15 juli om 14.30 uur

Vijfwegen – Vier dorpenwandeling o.l.v. Germaine Heeren

Vertrekplaats: parking A.Delhaize, A.E.Verbiststraat (vlakbij Tervuursesteenweg), 3060 Bertem

Afstand: ongeveer 8-9 km// duur: 3 uur

Openbaar vervoer: De Lijn 316-317, halte Oud Station

Deze keer verkennen wij langs holle en andere trage wegen de open ruimte tussen het Eikenbos, Leefdaal, Everberg, Meerbeek en Bertem. De zomer zindert over de velden. Misschien is de eerste oogst al geschoren? Toegankelijk voor buggy's maar niet na regenperiode.

Dinsdag 17 juli om 19 uur

Inventarisatie Holle Wegen o.l.v. Piet De Becker en Rik Lenaert

Vertrekplaats: Parking ontmoetingscentrum, Beekstraat 13, Sint-Joris-Weert

Het Dijleland heeft de hoogste dichtheid aan holle wegen van West-Europa. Het zijn er maar liefst 1500, verspreid over het grondgebied van de 10 gemeenten van het Dijleland. Ruim 10 jaar geleden werden ze allemaal één voor één bezocht om op te lijsten welke planten er te vinden zijn. Dat leverde een ongelofelijke schat aan informatie op. Je zou het kunnen beschouwen als een historisch document. De voorbije jaren hebben we opnieuw een reeks van deze kleine landschapselementen bezocht om na te gaan hoe de situatie veranderd is. In 2018 zetten we dit werk verder.

Wie geïnteresseerd is om mee op stap te gaan en de flora van deze ravijnen te leren kennen, kan aansluiten. Opgelet! Dit zijn geen gewone natuurwandelingen; we vullen de avond met het op naam brengen van plantensoorten, we maken gebruik van de flora en maken soortenlijsten. Dus: mensen die eens flink de benen willen strekken blijven misschien op hun honger zitten.

Deelnemingsvoorwaarden :

VHM-leden nemen gratis deel aan de ledenactiviteiten.

Alleen als het speciaal vermeld is, betalen leden bijvoorbeeld reiskosten. In voorkomend geval betalen niet-leden meer dan leden.

Niet-VHM-leden betalen per activiteit € 2 per volwassene bij de start van de activiteit.

Deelname aan VHM-activiteiten is op eigen risico. VHM is niet verantwoordelijk voor gebeurlijke ongevallen. Art. 1384 van het burgerlijk wetboek is van toepassing.

Hebt u nog vragen of wenst u nog meer informatie : contacteer ons infocentrum : 016/23 05 58 of infocentrum@vhm.be

Het infocentrum is open elke werkdag van 9 uur tot 17 uur.

Zondag 22 juli om 10 uur

Van Leuven naar Tervuren langs trage wegen o.l.v. René Brynaert

Vertrekplaats: Kasteel van Arenberg (voorkant), W. de Croylaan in Heverlee

Aansluiten kan om 13u aan de kerk van Leefdaal.

Openbaar vervoer: Bussen 1, 2, 616, 337

Vanuit Tervuren kun je met de bus terug naar Leuven of Leefdaal

Afstand/duur: +/- 18 km, 4 à 5 u wandelen.

Inkorten kan, we lopen parallel met buslijnen.

Eerst volgen we de Dijle, dan trekken we door het Egenhovenbos. Eens voorbij de snelweg trekken we langs een holle weg over de heuvel naar de Veronakapel. De Voer wordt dan de leidraad langs Leefdaal, waar we picknicken, en Vossem. Dan nog het Warandepark en de vijvers van Tervuren.

Wie dan nog zin heeft kan nog mee verder tot aan de bron van de Voer.

Zondag 29 juli om 14.30 uur

Troostembergbos o.l.v. Jan De Smet

Vertrekplaats: aan de parking Kasteeldreef 2 in Sint-Joris-Winge.

Troostembergbos is een pareltje in het mooie Hageland. Sinds 1989 is het als natuurreservaat in beheer door ANB. Het is een wandeling vol afwisseling: hellingen bergop en bergaf, bossen van naald- en loofhout, verrassende vergezichten over het heuvelend landschap.

Maandag 30 juli om 14.30 uur

Light wandeling: Troostembergbos o.l.v. Jan De Smet

Vertrekplaats: aan de parking Kasteeldreef 2 in Sint-Joris-Winge.

Troostembergbos is een pareltje in het mooie Hageland. Sinds 1989 is het als natuurreservaat in beheer door ANB. Het is een wandeling vol afwisseling: hellingen bergop en bergaf, bossen van naald- en loofhout, verrassende vergezichten over het heuvelend landschap.

Dinsdag 31 juli om 19 uur

Inventarisatie Holle Wegen o.l.v. Piet De Becker en Rik Lenaert

Vertrekplaats: Kessel-Lo, kruispunt Schoolbergenstraat en Martellekensweg

Voor meer info: zie dinsdag 17 juli

**VRIENDEN VAN
HEVERLEEBOS EN
MEERDAALWOUD vzw**

www.vhm.be

Zondag 5 augustus om 14.30 uur

Wandeling in het Chartreuzenbos o.l.v. Stijn Vranckx

Vertrekplaats: Parking Chartreuzenbos, Kortrijkstraat, Lubbeek.

Hier groeien bomen op onvruchtbare bodems. En hier ligt, voor onze regio, een zeldzaam natuurtype dat aan het herstellen is. Welk type herstelt zich? Van wat? Op welke manier? Veel vragen dus over natuurbeheer. Verspreid in het bos liggen poelen. We maken een lus en hebben oog en oor voor vogels. Buggy's welkom maar hou er rekening mee dat we in een bos wandelen.

Zondag 12 augustus om 14.30 uur

Driebekwandeling (Lovenjoel) o.l.v. Hugo Dehennin

Vertrekplaats: St. Lambertuskerk, Stationsstraat 50 in Lovenjoel

Openbaar vervoer: Lijn 8

Afstand // duur: ongeveer 8,5 km / 3 uur

Deze wandeling wordt zo genoemd omdat men vanop het gehucht Driebek één van de mooiste vergezichten van Lovenjoel heeft. Deze landschapswandeling voert ons langs een mooi natuur- en landbouwgebied met holle wegen, heuveltoppen met weidse uitzichten en niet te vergeten: het prachtige natuurreservaat van Weterbeek. Deze wandeling is moeilijk toegankelijk voor buggy's en niet geschikt voor rolstoelen.

Dinsdag 14 augustus om 19 uur

Inventarisatie Holle Wegen o.l.v. Piet De Becker en Rik Lenaert

Vertrekplaats: parking Brise-Tout, Sint-Joris-Weertstraat, 3360 Bierbeek (ingang van Mollendaalbos)

Voor meer info: zie dinsdag 17 juli

Zondag 19 augustus om 14.30 uur

Naar de Chapelle des Chênes (Beauvechain) o.l.v. Ernst Gülcher

Vertrekplaats: Brise-Tout, Sint-Joris-Weertstraat, 3360 Bierbeek (ingang van Mollendaalbos)

We trekken erop uit om het Mollendaalbos en het plateau van de Keiberg te verkennen. Langs holle wegen en enkele kapellen (waaronder la Chapelle du Chêne Rond) gaan we aan la Ferme des Biches de Milsebaan op. Vandaar gaan we terug langs mooie kleine bospaadjes, kathedraalbeuken en nog zoveel meer.

Zondag 26 augustus van 10 uur tot 17.30 uur

Autovrije Zondag Leuven: Natuurquiz en 'Slimme bomen' o.l.v. Yvette Toison

Vertrekplaats: Grote Markt, voor het historische stadhuus
Op alle groene plekjes van het stadscentrum weet de wilde natuur je opvallend te verrassen. Al een bever of een vos gezien? Test je kennis over stadsnatuur met onze natuurquiz en opgezette dieren. Bekijk online het verhaal dat 'Slimme Bomen' vertellen via vernuftige sensoren van IMEC.

Zondag 26 augustus om 14.30 uur

Chartreuzenbos: Rustige zomerse boswandeling o.l.v. Fons Ramaekers

Vertrekplaats: Ontmoetingsplaats ter hoogte van Meidries, 53 in Holsbeek

Knooppunt 113 op het wandelnetwerk Hagelandse Heuvels.

De ontmoetingsplaats ligt aan de voet van de Chartreuzenberg. We klimmen langs de helling naar het bos op de berg. Bij regenweer kan het glad zijn, vooral op de hellingen.

Maandag 27 augustus om 14.30 uur

Light-wandeling: Bertembos o.l.v. Rika Van Kersschaever

Vertrekplaats: Bosstraat, parking naast de feestzaal Bertembos

Afstand: ongeveer 7km

Tussen twee drukke verkeersaders (E314 en E40), waar je niet veel van merkt, loopt een rustige wandeling door bos, akkers en velden, door een schilderachtige holle weg, met mooie vergezichten, langs het "Vossenhol" en de laatste radarpost van de luchthaven, voorbij een watertoren op het hoogste punt van het bos (92m).

Dinsdag 28 augustus om 18.30 uur

Inventarisatie Holle Wegen o.l.v. Piet De Becker en Rik Lenaert

Vertrekplaats: parking Brise-Tout, Sint-Joris-Weertstraat, 3360 Bierbeek (ingang van Mollendaalbos)

Voor meer info: zie dinsdag 17 juli

Vrijdag 31 augustus om 19 uur

In memoriamwandeling o.l.v. Marc Artois

Vertrekplaats: parking Spielberg, Weertsedreef in Sint-Joris-Weert

Herdenking van onze overleden leden. Maximum 2 km langs rolstoelpad (van 19 uur tot 20.30 uur). Iedere deelnemer krijgt de kans een overleden lid of een dierbare te vermelden. Enkele poëtische teksten. Stilte.

SEPTEMBER 2018

Zondag 2 september om 14.30 uur

Magrijbsbos o.l.v. Ernst Gülcher

Vertrekplaats: Vanaf de kleine parking aan het Kasteel van Loonbeek, N253 Sint-Jansbergsesteenweg, 3040 Huldenberg (Loonbeek)

De watermolen werd grondig gerestaureerd en zal ooit opnieuw werken. Vandaar gaan we omhoog het Margijsbos in. Dat bos is van hetzelfde type als het Rodebos, maar het is privé-domein van de kasteelheer van Loonbeek en wat minder in natuurbeheer. Het zit vol met mooie dreven, holle wegen, bronnen, stoven van berken en andere merkwaardige bomen. Daar gaan we flink van genieten totdat we boven op het plateau komen met prachtige vergezichten op de Dijlvallei tot voorbij Ottenburg tot aan Waver. Via de rand van het bos dalen we langs een heel mooie steile holle weg terug af naar de rivier en volgen we de meanders tot aan het vertrekpunt. We passeren nog het heel mooi, nieuw aangelegde Bertelsheidebos, waar je fruit mag plukken.

Zondag 9 september van 12 uur tot 18 uur

Open Monumentendag – Abdij van Park o.l.v. Yvette Toison & Nele Honee

Locatie: Abdij van Park.

Toplocatie om historisch en groen erfgoed rond Leuven te ontdekken. Op onze stand kunnen jong en oud zich vermaken met spelletjes van natuurlijk materiaal. Ofwel probeer je eens wat dierensporten uit.

Dinsdag 11 september om 18.30 uur

Inventarisatie Holle Wegen o.l.v. Piet De Becker en Rik Lenaert

Vertrekplaats: Tervuren, Markt

Voor meer info: zie dinsdag 17 juli

Zondag 16 september om 14.30 uur

Bertembos en Koeheide o.l.v. Jan Aerts

Vertrekplaats: Parking Bosstraat 197 (glasbollen), 3060 Bertem (GPS: N 50°52'54" O 4°37'35")

Afstand/duur: ongeveer 6,6 km / 2,5 uur

We starten de wandeling op een kasseibaantje dat langs een oude vierkantshoeve loopt. We blijven langs de rand van Bertembos tot we bij een paar imposante beuken het bos intrekken. Een paar kleinere paden leiden ons naar de zuidkant van het bos met zicht op de Koeheide. We klimmen naar een mooi uitzichtpunt op Bertem. We nemen nog een paar holle wegen en komen via een oud boswachtershuis en een watertoren terug aan ons startpunt. Deze wandeling is niet geschikt voor rolstoelen en buggy's.

Zondag 23 september om 14.30 uur

Vierseizoenenwandeling Horst o.l.v. Marc Artois

Vertrekplaats: Kasteel van Horst, Horststraat 28, 3220 Holsbeek (Sint-Pieters-Rode)

Afstand/duur: ongeveer 8 km // 2.30 uur

Openbaar vervoer: Buslijn 310 Leuven – Aarschot en de Belbus.

Sint-Pieters-Rode, met het schilderachtige Kasteel van Horst is een geliefkoosde trekpleister in het Hageland. Wij laten ons, in het komende wandeljaar, bekoren door de bosrijke vallei van de Winge en de heuvelachtige Hagelandse omgeving in vier afleveringen; ditmaal in zomerkleed.

Maandag 24 september om 14.30 uur

Light-wandeling: De Merbeekwandeling in Bierbeek o.l.v. Hugo Dehennin

Vertrekplaats: Parking kasteel Wilderhof, Dreefstraat 17, 3360 Bierbeek. Rijd de Dreefstraat in via de Korbeek-Losestraat, NIET via de Ruisbroekstraat!

Openbaar vervoer: Lijn 7 Bertem – Bierbeek (halte Dreefstraat) of Lijn 8

Afstand/duur: ongeveer 7 km / 3 uur

Op een goede kilometer van het centrum van Korbeek-Lo wandelen we in het Bierbeekse gehucht Meerbeek (*Merrebeek* voor de locals) in een oase van rust tot in het Groot Park van Lovenjoel. Natte ruigten, bosranden, open veld met sporen van onze agrarische geschiedenis, het is er allemaal. Als je van mooie landschappen houdt is deze wandeling een aanrader! En het gebied heeft ook een rol gespeeld in meer dan één volksverhaal... Deze wandeling is niet geschikt voor rolstoelen of buggy's.

Zondag 30 september om 14.30 uur

Bertembos o.l.v. Ernst Gülcher

Vertrekplaats: Vlak onder de radarinstallatie van Belgocontrol: Speelbos Het Vossenhol, 3060 Bertem. Parking alleen met de auto bereikbaar vanaf de Heerbaan – een zijstraat van de Meerbeeksesteenweg/Hulsbergstraat (vanaf de Hoogveldbaan moet je een eind te voet en er is geen parking)

We trekken er op uit voor een mooie wandeling in het Bertembos-Grevensbos. Dat is bekend om zijn holle wegen, mooie boskersen en magnifieke berken, maar ook om zijn rust zo dicht in de nabijheid van Leuven.

OKTOBER 2018

Dinsdag 2 oktober om 20 uur

Warme Winteravond

Locatie: Raadzaal deelgemeentehuis Heverlee, Waversebaan 66, Heverlee

Ook deze herfst en winter warmen VHM, Natuurpunt CVN en Regionaal Landschap Dijleland -met steun van Provincie Vlaams-Brabant en Stad Leuven- je graag op met zes boeiende avonden over natuur en landschap. We hebben weer een gevarieerd programma met boeiende sprekers voor je klaargestoomd. Meer info over deze nieuwe reeks Warme Winteravonden vind je binnenkort op www.vhm.be en in de volgende Tijdingen.

Inkom is gratis, inschrijven is niet nodig.

Zondag 7 oktober om 14.30 uur

Herfst in Mollendaalbos o.l.v. Hugo Dehennin

Vertrekplaats: Bremberg Congrescentrum, Bremberg 1, 3053 Haasrode

Openbaar vervoer: Lijn 5

Afstand/duur: ongeveer 6 km / 2,5 uur (eventueel in te korten)

Mollendaalbos is op zijn mooist in de herfst. Geniet van de warme kleuren, de vergezichten, de geheimzinnige Moemmedel, de adembenemend mooie haagbeuken in de holle weg aan het Schavaaienhof. En kom luisteren naar eeuwenoude sagen en legenden uit dit deel van het prachtige Bierbeek. Deze wandeling is niet geschikt voor rolstoelen en buggy's.

Zaterdag 13 oktober om 14 uur

Natuurbelevingswandeling Zoet Water o.l.v. Heidi Bertels

Vertrekplaats: Bushalte 'Zoet Water', op de hoek van de Waversebaan en Maurits Noëstraat in Oud-Heverlee

Op 13 oktober en 15 december 2018 neemt natuurgids Heidi Bertels jullie mee op natuurbelevingstochten in de bossen aan het Zoet Water. Zowel Heverleebos als Meerdaalwoud komen aan bod. We zullen de natuur ontdekken door te kijken en te luisteren, maar ook onze andere zintuigen (ruiken, voelen en proeven) zullen aan bod komen. Jong, oud en alles daartussen zijn welkom op deze ontdekkingsstochten met natuurbelevingsmomenten, want de natuur heeft ons van alles te vertellen. De bossen zullen ons verwonderen, inzichten geven en wie weet ... zelfs geheimpjes prijsgeven. Zorg dragen voor de natuur is zorg dragen voor onszelf en zorg dragen voor de toekomst. Benieuwd? Kom mee wandelen en ontdek!

Niet geschikt voor buggy's en rolstoelen.

Zondag 14 oktober om 14.30 uur

Bomenwandeling Arenbergpark o.l.v. Ernst Gülcher, Hugo Dehennin.

Vertrekplaats: ingang van het Arenbergkasteel in Heverlee tussen de moerbeiboom en de valse christusdoorn aan de brug over de Dijle in het Kasteelpark Arenberg.

Een familiale verkenningstocht langs een reeksje monumentale erfgoedbomen in het park.

Zondag 14 oktober om 14 uur

Bijt in je vrije tijd: Naar het bos! o.l.v. Nele Honee

Vertrekplaats: Parking arboretum Heverleebos (kruising Naamsesesteenweg, Bierbeekpleindreef, Grezweg)

Woon je nog niet zo lang in Leuven? Spreek je nog maar een beetje Nederlands? Ken je Heverleebos nog niet? Kom dan mee wandelen!

Deze wandeling kadert in het project 'Bijt in je Vrije Tijd'. (www.bijtinleuven.be)

Zaterdag 27 oktober om 9.30 uur / 12.30 uur / 14.30 uur

Arenbergwandelingen o.l.v. Ernst Gülcher, Hugo Dehennin, Luc Dekeyser, Hugo Nackaerts, Brigitte D'Haese, Jan Desmet e.a. natuurgidsen

Vertrekplaatsen: (1) Kapel OLV van Steenberg, Witte Bomendreef 1, 3050 Oud-Heverlee

(2) Onthaalzone Speelberg, Weertsedreef 16, Sint-Joris-Weert

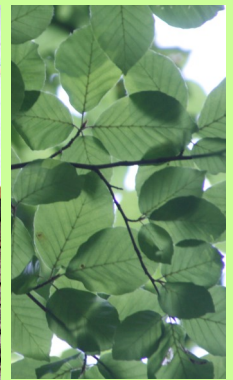
(3) Parking Ruiterschool, Waversebaan 99, 3050 Oud-Heverlee

Tussen 9.30-11.00, 12.30-14.00 en 14.30-16 uur is er telkens een Arenbergwandeling in Heverleebos en Meerdaalwoud en wel **tegelijktijd op 3 locaties:** (1) Kapel OLV van Steenberg aan het Zoet Water in Oud-Heverlee; (2) Onthaalzone Speelberg aan de ingang van het Meerdaalwoud in Sint-Joris-Weert en (3) Lindenronde - Parking Ruiterschool aan de Waversebaan in Oud-Heverlee. Je kan meedoen aan een of meerdere geleide wandelingen en op iedere locatie is er tussendoor een toneeltje van een 15-tal minuten van een scène uit de rijke geschiedenis van de Arenbergs en onze bossen. Deze toneeltjes worden opgevoerd door toneelgezelschappen uit de gemeente Oud-Heverlee.

VERSLAG BOSBEHEERWANDELING

Op 15 mei trokken de VHM-natuurgidsen voor een bosbeheerwandeling naar het Meerdaalwoud. Oud-boswachters Luc Dekeyser en Hugo Nackaerts gaven heel wat interessante informatie over het bosbeheer van vroeger, nu en in de toekomst. Met deze info zijn onze bosgidsen weer beter gewapend om te antwoorden op de vele interessante vragen die ze tijdens het gidsen voorgeschoteld krijgen.

Fotoverslag Outdoor Event The Shelter

Korbeek-Dijle - 21 en 22 april 2018

LENTE IN HEVERLEEBOS

21 MAART

Met de Vrienden maakten we op de eerste dag van de lente een korte avondwandeling door Heverleebos naar de bank en de klimboom van Jo Symons. Een kort bezinningsmoment op deze geboortedag van Jo. Jo die onze vereniging jaren in goede banen wist te leiden. Een hapje en een drankje begeleidden onze herinneringen en lieten ons vooruit kijken naar een nieuwe lente...

RESULTATEN PADDENOVERZET IN OUD-HEVERLEE 2018

Elk jaar helpen we met een 20-tal vrijwilligers om padden, kikkers en salamanders over te zetten tijdens de jaarlijkse voorjaarstrek van winterverblijf naar voortplantingsplaats tussen half februari en begin april. Ook leerlingen van de Appeltuin in Leuven, de basisschool in Sint-Joris-Weert en de basisschool van Leefdaal kwamen meehelpen. In Oud-Heverlee gebeurt dit op de volgende locaties:

Bogaardenstraat/Weidestraat, Witte Bomendreef en Maurits Noëstraat. Op deze plaatsen worden door de INL ploeg van IGO schermen geplaatst met emmers. Elke ochtend gaat een vrijwilliger deze emmers controleren en de amfibieën vrijlaten in de vijver waar ze naartoe trekken. Ook 's avonds wordt er door de vrijwilligers gepatrouilleerd op de plaatsen waar geen schermen staan. Zonder hulp van deze amfibieënoverzetters sterven heel veel van de dieren elk voorjaar een vroegtijdige dood, omdat zij tijdens hun trektocht doodgereden worden als ze de (spoor)wegen oversteken. In 2017 hadden we een topjaar en hebben we **8718 amfibieën** overgezet! Hiermee stonden we als **eerste in de top 10 van gemeenten** in Vlaanderen! Dit jaar hebben we 8603 amfibieën overgezet, bijna een evenaring van ons record van vorig jaar. Wie volgend jaar wil meehelpen, mag zich altijd aanmelden via de website www.paddenoh.be

Hieronder een samenvattend tabelletje van wat we dit jaar hebben overgezet per soort.

	aantal
padden	5502
bruine kikkers	2651
groene kikkers	232
alpenwatersalamanders	151
kleine watersalamanders	67
dode padden/kikkers	55
dode salamanders	28

Lieve Timmermans
foto's: Peter Cosyns

Zwerfvuilactie Heverleebos

24 maart 2018

CURSUS: GIDSEN VAN KINDEREN (HEVERLEE)

Hoe beleven kinderen de natuur? Hoe speel je daar als gids of als begeleider best op in? Je bekijkt de wereld door kinderoogen en je leert meer over de verschillende ontwikkelingsfasen van een kind. Je krijgt tal van didactische tips die je onmiddellijk kan toepassen. Tijdens de laatste les, krijg je de kans om de opgedane kennis uit te testen in een praktijkoefening buiten.

Deelnameprijs:

€16,20 voor leden van Natuurpunt en Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud

€18,00 voor niet-leden.

Wanneer?

12/09/2018 van 9u tot 12u

26/09/2018 van 9u tot 12u

10/10/2018 van 9u tot 12u

Afspraakplaats

Infocentrum Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud

Waversebaan 66,

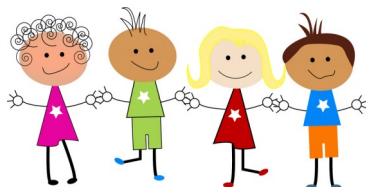
3001 Leuven

Begeleider: Yvette Toison

Organisatie: VHM & Natuurpunt CVN

INSCHRIJVEN VIA WWW.VHM.BE

Climate Express Tip

Ecologischer leven: een makkie?

Beste lezer,

In december 2015 schreef ik mijn eerste klimaattip naar aanleiding van de klimaattop in Parijs. Nadien verschenen er nog zes andere artikelen in Tijdingen die jullie trachtten tips te geven om ecologischer door het leven te gaan. Nu, tweeënhalf jaar verder, vind ik het tijd om voor mezelf even de balans op te maken. Lees je mee?

Groen van jaloezie

Voor de start van deze artikelreeks las ik met een beetje afgunst de blogverhalen van andere groene jongens die 'het toch wel een heel pak beter deden dan ik'. De drempel leek me toen onnoemelijk hoog, maar komt tijd, brengt raad. Het eerste wat ik al schrijvend leerde, was dat je rustig moet beginnen en stilletjes aan opbouwen. Het plotsklaps overschakelen van je hele levenspatroon is quasi onmogelijk, denk ik, en brengt ook vooral veel stress met zich mee, wat niet de bedoeling kan zijn.

In onze moderne consumptiemaatschappij zijn we zo verwend, dat het zoeken naar alternatieve oplossingen in eerste instantie misschien wel een beetje verlies van dat comfort inhoudt. Misschien komt het er wel op neer om te kijken hoeveel je van je eigen comfort en gemak wil opgeven voor het groene doel? Voor de ene kan dit zijn om meer vegetarisch te eten, voor de andere om meer met de fiets naar het werk te gaan. Ik wil graag de focus leggen op minder afval genereren, meer upcycelen, meer lokale (bio)groenten en producten kopen en (ecologisch) verantwoorde kleding aanschaffen (alleen als ik ze echt nodig heb).

Jacht op plastic

Het verminderen van plastic afval staat de laatste maanden bijvoorbeeld hoog op mijn prioriteitenlijstje. Folie, flessen, verpakkingen, noem maar op. In mijn badkamerkast tref je nu o.a. kartonnen wattenstaafjes, deo van kokosolie (in een aluminium doosje) en houten tandenborstels aan. Mijn nieuwe zonnecrème zit nog in een plastic flacon, maar ik greep naar een biologische én minerale variant, een pak minder schadelijk voor het waterleven.

Boodschappen doen vraagt de meeste aanpassing. Neem in de supermarkt bijvoorbeeld eens de droge voedingswaren- of koekjesrayon onder de loep en je winkelkarretje blijft leeg. Elk product in vraag stellen is onbegonnen werk, maar je kunt je wel focussen op een categorie en daar mee beginnen. Bvb. granen, zaden (quinoa, boekweit), pasta en noten zijn perfect los te koop in een verpakkingsvrije winkel en in een aantal grootwarenhuizen (bvb. Cora) Op voorhand een boodschappenlijstje maken en de nodige zakjes en potjes meenemen is wel een must. Groenten met een plastic jasje laat ik bijvoorbeeld links liggen. Brood gaat stevast in mijn eigen katoenen zak. Waar ik wel nog naar op zoek ben is melk in glazen flessen, tips zeker welkom!

Internet en Facebook leverden me ook veel DIY-inspiratie. Ik probeerde zelf vaatwasblokjes te maken, naaide een leuk gsmhoesje en groentezakjes uit een oud T-shirt en upcyclede wc-rolletjes tot plantpotjes. En dankzij 40 dagen zonder afval, een

De plasticooft van de maand mei.

initiatief van A.S.Adventure, stuitte ik ook op de 'refuse, reduce, reuse, recycle'-piramide. Weer wat bijgeleerd!

Tijdens Mei Plasticvrij bracht ik mijn plasticverbruik in kaart en fotografeerde ik elke stuk plastic dat ik in de roze of blauwe zak stopte. Ik mailde ook naar de fabrikant van mijn favoriete koekjes voor informatie over de verpakking. (Conclusie: papier met plastic laminaat = restafval ☹.)

(Online) shoppen

Ik ben van nature geen grote shopper, maar merkte wel dat retailketens zoals C&A, JBC en Hema standaard veel meer biokatoen in hun aanbod hebben dan pakweg vijf jaar geleden. Ik kocht bij C&A twee jeansbroeken uit biokatoen, maar shirtjes van 5 euro, daar stel ik me wel vragen bij. Dan koos ik liever voor Fjällräven en Jack Wolfskin die een eerlijkere prijs vragen, al betaal je ook wel voor het merk ... Verder twee revelaties op kledingvlak, een trui van Vaude (lid van de Fair Wair Foundation) uit gerecycleerd polyester en biokatoen (scoor!) en mijn nieuwe bikini van Patagonia die ook uit gerecycleerd materiaal bestaat én Fair Trade genaaid. De enige ecologische badmode die ik in Europa kon vinden ... Vaude scoort op rankabrand.org een B, als enige outdoormerk, Fjällräven, Jack Wolfskin en Patagonia krijgen elk een C.

Wat ik wel nog wil onderzoeken is de impact van online shoppen. Want hoe je het ook draait of keert, voor jouw pakje moet er speciaal een bestelwagentje van het magazijn naar je huis rijden ... Maar ik wil de merken die groene stappen ondernemen hier wel graag in steunen, en hun producten zijn niet altijd in een echte winkel beschikbaar.

The green way of life

Je leest het, eenmaal dit denkproces in gang gezet is, is het niet meer te stoppen. Ik geloof dat aan ecologisch bewust leven niet langer een geitenwollensokkenimago kleeft. Er is een ware mentaliteitsverandering gaande, het leeft onder de mensen. In mijn Facebookfeed verschijnt het ene goede initiatief na het andere, blogartikels volgen elkaar in ijltempo op, bekende mediafiguren wagen zich aan een *plastic attack* ... Onder vrienden, familie en op het werk wordt er meer over gepraat (en zeker nu Europa een wetsvoorstel heeft gelanceerd om o.a. rietjes en plastic bestek uit het straatbeeld te weren, mei 2018.)

Ik blijf mijn best doen om mijn voetafdruk op deze aardbol te verkleinen. Ik wil openlijk praten over mijn beslissingen en aankopen. Mensen ertoe aanzetten om hun aankoopgedrag ook te veranderen, zonder belerend te zijn. Ik hoop dat wij hierdoor toch een stukje kunnen bijdragen tot een betere leefwereld en een gezondere planeet.

Kristien Vermaelen

Meer lezen?

www.beatthemicrobead.org

<https://contentleuven.weebly.com>

www.degroenemeisjes.nl

www.kudzu.be/nl/blog

www.leuven2030.be

<http://levenzonderafval.blogspot.com>

www.milieucentraal.nl

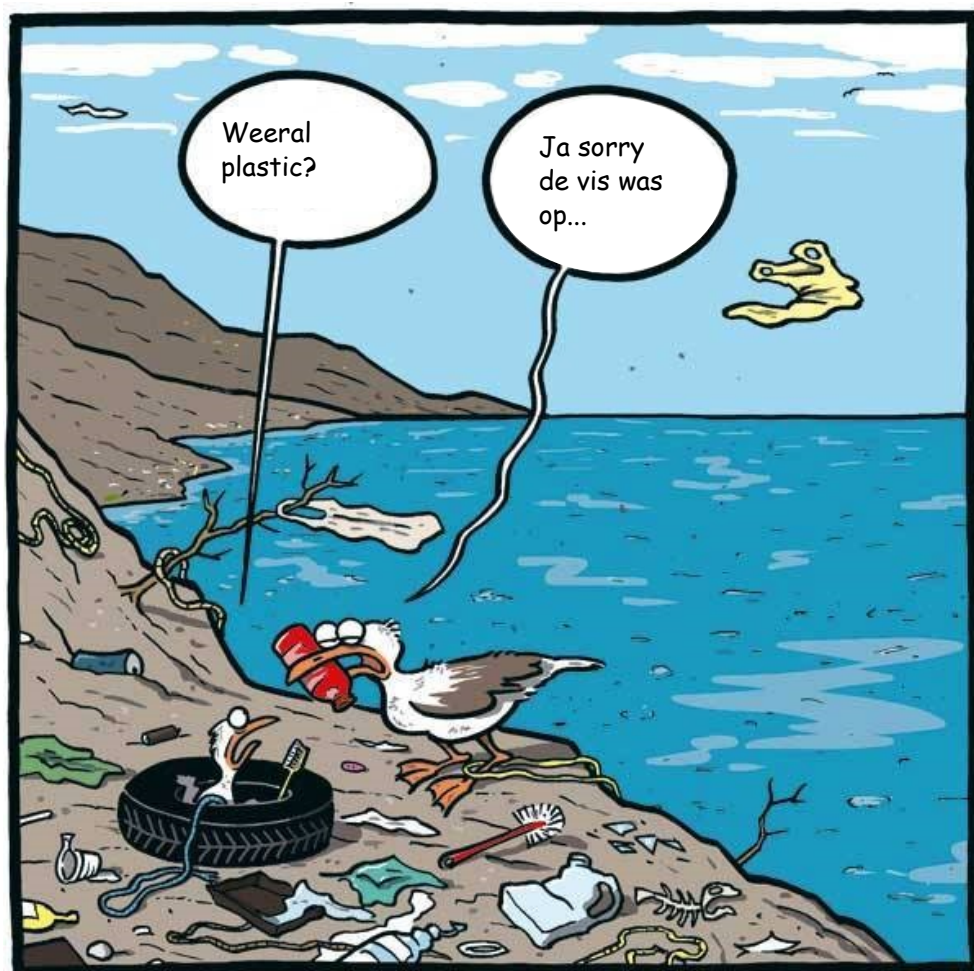
Plasticvrij? Zo kan het ook!

www.plasticsoupfoundation.org

www.thefoodhub.be

Zero Waste Nederland: www.facebook.com/groups/1830998097132746/

<http://zomerzondervliegen.be>

Dood & terug naar de natuur

Is verstrooien van crematieas in natuurgebied een goed idee?

Een laatste rustplaats vinden in de natuur spreekt veel mensen aan. Je geeft iets terug aan de natuur en je wordt weer één met het geheel. Maar er zitten haken en ogen aan deze redenering. Daarom enkele bedenkingen.

Boswachters vinden blijkbaar geregeld menselijke asresten in hun bossen. Een illegale praktijk, maar sommige mensen trekken zich daar niks van aan. Dat veel mensen in een natuurgebied een laatste rustplaats willen vinden, voor zichzelf of voor dierbaren, is zeer begrijpelijk. Het geeft hen, veel meer dan klassieke begraafplaatsen, de gelegenheid contact te leggen met die prachtige, gigantische kosmos waarin we leven, maar waarvan we nog altijd niet begrijpen waar die vandaan komt en wat er de bedoeling van is. Weer opgenomen worden in dat oneindige geheel is een mooi doel, alleen is het de vraag of de lokale natuur daar ook zo vrolijk van wordt. Maar laten we de zaak eerst praktisch bekijken.

Het terugkeren van de stoffelijke overschotten naar de natuur kan op verschillende manieren gerealiseerd worden. De meest bekende zijn het begraven van het lichaam, al dan niet in een kist, en het uitstrooien van de crematieas of ze begraven in een urne. Vrij nieuw en in ons land nog verboden is humusatie, het composteren van het lijk in een stapel van composteerbare materialen (zie kader).

Vrachtwagens crematieas

In januari 2017 bracht het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO, een advies uit over het verstrooien van crematieas in natuurgebied. Het biedt een interessante inkijk in deze problematiek.

Crematie kent een toenemend succes in ons land. Van de ruim 105.000 doden per jaar worden er een 63.000 gecremeerd, en wellicht zal het aantal crematies nog stijgen. Met gemiddeld 3 kg as per crematie, of in totaal bijna 190 ton, houdt dit een potentieel grote aanvoer in van vreemde stoffen, terwijl onze natuurgebieden het nu vaak al moeilijk genoeg hebben met verontreinigingen allerhande.

We spreken dan wel van 'terugschenken aan de natuur', maar die as is geen onschuldig natuurproduct. Het menselijk lichaam bestaat voor 50 tot 65% uit water (H₂O remember). Dat vormt uiteraard geen probleem. Tel bij de zuurstof en waterstof ook nog koolstof en stikstof op en je komt al aan 96% van onze lichaamsmassa. Daarvan is alleen stikstof wat tricky, want de aanvoer daarvan via de atmosfeer heeft nu al een eutrofiërend effect op voedselarme natuurgebieden.

De overige 4% bestaat vooral uit calcium-fosforverbindingen met een hoge zuurtegraad, niet zelden tussen 10 en 12 pH, wat op de plaats van uitstrooiing tot een stevige verkalking kan

leiden. Belangrijk omdat de meeste Vlaamse bos- en heidebodems zuur zijn. De zuurtegraad van de as corrigeren door toevoeging van bodem of potgrond zou een mogelijkheid zijn, maar leidt ons in een eindeloos straatje van een nog grotere aanvoer met talrijke mogelijke consequenties, waaronder eutrofiëring en verzuuring van de ondergroei.

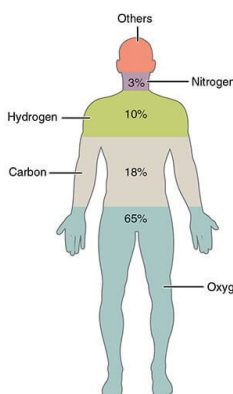
Het fosforgehalte is eveneens verontrustend hoog, zowat 400 maal de gemiddelde waarde in Vlaamse natuurbodems. Dit fosfor wordt samen met tal van andere stoffen door de hoge crematietemperaturen van meer dan 800 °C omgezet in complexe verbindingen die moeilijk oplossen in de bodem. Wat echter niet betekent dat ze nooit vrijkomen en dan de bodem verrijken. De verwerking en chemische reacties van crematieas in de bodem hangt trouwens ook samen met de grootte van de partikels die bij de crematie gevormd worden. Ongeveer 88% heeft de korrelgrootte van zand. De rest is fijn als klei en leem en kan vrij snel ter beschikking komen.

Assen kunnen ook ronduit toxisch zijn. Vooral het natriumgehalte baart zorgen omdat het 200 tot 2000 hoger kan zijn dan wat veel plantensoorten tolereren. Natrium is geen essentiële voedingsstof voor planten (wel voor dieren). Bij een te hoog bodemgehalte groeien hun wortels onvoldoende uit, wat tot droogtestress kan leiden in droge periodes. Natrium spoelt echter vlot uit, waardoor het effect snel verdwijnt, maar het kwaad kan ondertussen wel geschied zijn.

Constant in evolutie

De zware metalen in de as zoals zink, cadmium, nikkel, koper, kwik enzovoort, kunnen milieueffecten hebben in zure bodems omdat ze daar sneller in kringloop gebracht worden dan in een meer alkalisch milieu. Toch blijken zelfs zure bos- en natuurgebieden een vrij hoog aantal verstrooiingen aan te kunnen voor die effecten optreden.

Over edele metalen zoals titanium, goud, aluminium enzovoort hoeven we ons geen zorgen te maken. Deze partikels worden systematisch verwijderd uit de assen en gerecupereerd door gespecialiseerde firma's.

Element	Symbol	Percentage in Body
Oxygen	O	65.0
Carbon	C	18.5
Hydrogen	H	9.5
Nitrogen	N	3.2
Calcium	Ca	1.5
Phosphorus	P	1.0
Potassium	K	0.4
Sulfur	S	0.3
Sodium	Na	0.2
Chlorine	Cl	0.2
Magnesium	Mg	0.1
Trace elements include boron (B), chromium (Cr), cobalt (Co), copper (Cu), fluorine (F), iodine (I), iron (Fe), manganese (Mn), molybdenum (Mo), selenium (Se), silicon (Si), tin (Sn), vanadium (V), and zinc (Zn).		less than 1.0

Samenstelling van as

Uiteraard mogen we dit alles niet statisch bekijken. Elk bodemtype reageert op een eigen wijze op de extra aanbrengen van elementen in de crematieas. De ene bodem kan beter met sommige elementen om dan de andere. Alles is ook een kwestie van concentratie en het aantal verstrooiingen in de tijd. Bij fijn en gelijkmatig uitstrooien over een groot oppervlak wordt de as verdund verspreid en blijft de invloed relatief beperkt. Het effect daarvan is totaal anders dan wanneer de as nonchalant in hoopjes verspreid wordt, zoals nu vaak op strooiweides te zien is. Het vraagt heel wat onderzoekswerk om te achterhalen hoeveel verstrooiingen een gebied kan verdragen. Voorlopig adviseert Inbo dan ook om het aantal verstrooiingen beperkt te houden tot enkele tientallen per jaar per hectare afhankelijk van bodem- en vegetatietypes en de bodemfauna. Het advies van Inbo gaat vrij gedetailleerd in op deze problematiek en als het je interesseert moet je het document zeker lezen (vrije download).

Herdenkingstekens of volkomen verdwijnen?

Veel mensen keren graag terug naar een graf en de vraag is dan ook of en hoe natuurgraven gemarkeerd mogen worden. Staande stenen zoals op kerkhoven hebben wel een natuursympathiek imago, maar zijn vrij groot en dat alleen al is voldoende om hen uit te sluiten. Zerken zijn dat zeker. Kleine zwerfkeien met een opschrift kunnen misschien wel, maar vraag is of dit uiteindelijk niet teveel wordt en je een bos overhoudt waar je struikelt over de zwerfkeien. De kans bestaat ook dat flauwe grapjassen ze gaan verplaatsen. Veel bestaande natuurbegraafplaatsen in het buitenland geven de voorkeur aan vergankelijk materiaal, een houten bord of een paaltje, of laten je een boom of een struik aanplanten waardoor de plek nagenoeg volledig intact blijft. Maar een struik of boom, aangepast aan de lokale vegetatie dreigt te verdwijnen in het geheel. Een beukje in een beukenbos? Wat heb je daar nog aan? Sommige begraafplekken geven alleen een gps-locatie. Kransen, bloempotten, vazen en andere permanente herdenkingstekens horen evenmin in natuurgebieden. Snijbloemen of bloemboeketten die spontaan vergaan, zijn wel algemeen aanvaard, maar het mag niet teveel worden.

Wat met de urnen?

Urnen vormen een problematiek op zich. Zelfs de biodegradeerbare uit bijvoorbeeld papier of geperste vezels en leem. Op het eerste gezicht lijken ze een perfecte oplossing voor natuurbegraafplaatsen, maar ook daarover heersen er twijfels. Volgens waarnemingen zou de crematieas, eenmaal ingegraven, samenkiten als oude cement in een zak en lang nadat de urne verdwenen is nog in die vorm in de bodem aanwezig blijven. De klomp zou slechts langzaam door biotische processen (wortels, schimmels, bodemorganismen) of hydrologische processen (bewegingen van de watertafel) afgebroken worden. Onderzoek moet dit nog uitwijzen.

Met dit alles hebben we echter nog altijd maar een klein deel van heel de problematiek aangesneden. De vragen blijven komen. Wat met herdenkingen zoals Allerheiligen, waarbij een grote toeloop van bezoekers allerhande ongebaande paden door de plek gaat trekken en zo de druk op het natuurgebied verhoogt. Wat met 'het proper houden' van de plek, een obsessie van zoveel mensen? Wat met het broedseizoen van de vogels? Schorten we begrafenissen en bezoek in gevoelige gebieden een kwart van het jaar op of gaan we gewoon verder

Humusatie

Bij composteren van het lijk in een stapel van strooisel, bladeren, en andere composteerbare materialen (zie humusatie.be). Na enkele maanden zijn de zachte weefsels samen met het plantaardig materiaal omgezet tot compost en kunnen de beenderen uitgezeefd en vermalen worden. Prothesen en andere vreemde elementen kunnen op dat moment ook verwijderd worden. Uiteindelijk rest er uitsluitend humus of teelaarde. Voorstanders halen onder meer grote energie- en plaatsbesparingen aan als voordeel (200 liter stookolie?). Ze stellen dat het een zeer milieuvriendelijke methode is omdat ze ziektekiemen, resten van geneesmiddelen, pesticiden en zware metalen afbreekt. Zeker wat de zware metalen betreft, zitten ze fout. Die worden immers niet afgebroken en blijven in het milieu aanwezig. De samenstelling van de resterende humus lijkt trouwens nog niet grondig onderzocht. Bovendien is humusatie nog niet toegelaten in ons land. We kunnen dus nog geen antwoorden formuleren op vragen zoals wat er met de resterende humus moet gebeuren. Aanwenden voor publieke tuinen of parken? Wegschenken? Verkopen?

Verbonden met de prehistorie

Recent werkte Nandy Dolman, een studente Archeologie van de Vrije Universiteit Brussel haar thesis af met als titel “Terug naar de natuur en verbonden doorheen de tijd?” Daarbij onderzocht ze de mogelijkheden om natuurbegraafplaatsen in te richten nabij oude grafheuvels, waarvan er in het Heverleebos en Meerdaalwoud samen goed 47 te vinden zijn. Dolmans onderzoek draait rond de vraag naar herwaardering van prehistorische begraafplaatsen voor de huidige maatschappij waar de mens van vandaag aansluiting kan vinden bij een historische praktijk. Op zich een waardevol uitgangspunt, maar het natuurgebied is al schaars in Vlaanderen en op deze manier zou het nog verder aangetast worden. Het begraven van menselijke resten lokt hoe dan ook extra mensen naar het gebied en legt dus ook extra druk op. Het Agentschap Natuur & Bos merkt terecht op dat die druk Heverleebos en Meerdaalwoud nu al erg hoog is met speelzones, hondenlosloopzone, bivakzone, wandel-, fiets- en ruitersporen die de bossen doorkruisen, enzovoort.

en trekken ons niets aan van mogelijke verstoring? Over de invloed van uitspoeling op drinkwaterwinningen is evenmin veel geweten.

Het is zo'n aantrekkelijk ideaal, je lichaam laten terugkeren naar de natuur. Grote landen, zoals Frankrijk en Duitsland of de Scandinavische landen, met veel vrije natuur en braakliggend land beschikken over de nodige ruimte om dit mogelijk te maken. Ook in Wallonië zijn de mogelijkheden daartoe groter. Maar in onze landshelft met zijn beperkte natuurgebieden ligt dit absoluut niet voor de hand. In Nederland bestaan er commerciële natuurbegraafplaatsen, maar helaas nemen veel daarvan blijkbaar een loopje met de zorg om de natuur. Wat er dus al bestaat in de landen rondom, kan niet zonder meer als voorbeeld gebruikt worden voor Vlaanderen.

In een bosdomein in Rekem (Lanaken) aan de rand van het Nationaal Park Hoge Kempen wordt momenteel de piste met

crematieas in biologisch afbreekbare urnen zonder herkenningstekens getest. De bedoeling is om alle parameters in kaart te brengen en een coherente visie uit te werken. De case geldt als proeftuin voor mogelijke andere locaties in Vlaanderen.

Jan Etienne

Meer lezen?

Rapport van Inbo: [https://pureportal.inbo.be/portal/nl/publications/advies-over-de-mogelijke-impact-van-het-uitstrooien-van-crematieas-in-natuurgebied-op-de-bodem-en-de-vegetatie\(6860cb32-0205-4265-8b53-943e59626e1a\).html](https://pureportal.inbo.be/portal/nl/publications/advies-over-de-mogelijke-impact-van-het-uitstrooien-van-crematieas-in-natuurgebied-op-de-bodem-en-de-vegetatie(6860cb32-0205-4265-8b53-943e59626e1a).html)

Terug naar de natuur. Alterra, Wageningen, 2009. edepot.wur.nl/4176

Natuurbegraafplaatsen in Nederland. Landelijke inventarisatie. Alterra, Wageningen, 2013. <http://edepot.wur.nl/281598>

(Foto: Rafael Delaedt)

NIEUWE PRIVACYVERKLARING VHM

In het kader van de nieuwe wetgeving op de privacy die op 25 mei 2018 van kracht is geworden, hebben wij onze privacyregels aangepast. De nieuwe regels, die rekening houden met de nieuwe verplichtingen van de wet, kunnen geraadpleegd worden op onze website: www.vhm.be

Je vindt de link naar de privacyverklaring in de balk onderaan onze webpagina.

The screenshot shows the website of 'VRIENDEN VAN HEVERLEEBOS EN MEERDAALWOUD vzw'. The page is titled 'EDUCATIEF PROJECT 2018-2019: "KLIMMEN, ZINGEN, SPRINGEN: HUISMUS, KLIMOP, KRUISSPIN"'. It features a navigation menu with links like HOME, PROJECTEN, DOODE BEMDE, GEBIEDEN, KALENDER, WERK GROEPEN, VERENIGING, and LID WORDEN. The main content area includes a poster for the '37ste educatief project 2018-2019' with the title 'KLIMMEN ZINGEN' and an image of a bird. Below the poster, there is text about the project, including dates (from Monday 5 November 2018 to Friday 5 April 2019), a description of the project, and contact information. At the bottom of the page, there is a footer with the address 'VHM vzw - Infocentrum Waversebaan 66, 3001 Heverlee' and a link to the privacy policy: 'ba - Privacyverklaring'. This link is circled in red, and a red arrow points to it from the 'VLAAMS-BRABANT' logo.

(Foto: Kristien Vermaelen)

...HONSDRAF (Glechoma hederacea)

- In het Middelnederlands *Gondrave* heette? *Gond* betekende zweer, etter of gezwel. *Rave* betekende 'rank'. Dit plantje werd gebruikt tegen allerlei huidaandoeningen en had lange uitlopers over de grond. In de Middeleeuwen heette deze plant 'wondrav'. Dit werd later wondrank. De plant was vroeger een middel om wonden mee te behandelen en het hielp tegen zweren, jeuken en zwellingen.
- De naam ook zou kunnen afstammen van het Gotische woord *Gunderaba*, wat ook weer wondrank betekent?
- Een andere verklaring is dat de plant haar naam dankt aan het feit dat deze na de bloei, d.m.v. bovengrondse stengeluitlopers, snel een groot oppervlak kan innemen. Deze woekerende eigenschap zou 'honds'. genoemd kunnen worden. *Honds* had vroeger vaak een negatieve bijklank ('t Is van den hond...').
- *Glechoma* komt van het Griekse *Glechon* (een munt- of tijmsoort), naar de pepermuntachtige geur die vrijkomt bij het wrijven van de bladeren. *Hederacea* komt van het Griekse *Hedera*, 'klimopachtig'. Dit omdat de bladeren enige gelijkenis hebben met die van klimop en ook het groeigedrag (klimmen en kruipen) lijkt enigszins op dat van klimop.
- Blad van hondsdrاف vormt - net als weegbreeblad - een oud huismiddeltje tegen zweren, jeuk en zwellings. Het verzacht de pijn die wordt veroorzaakt door brandnetels. De blaadjes moeten worden gekneusd en dan op de pijnlijke plek worden gelegd. Vaak groeit de plant ook in de buurt van de brandnetel!
- Vóór de zestiende eeuw werd hondsdrاف gebruikt voor het helder maken van gistend bier. De bittere blaadjes werden hiervoor gebruikt. Later werd deze rol overgenomen door hop. Een verwante toepassing was

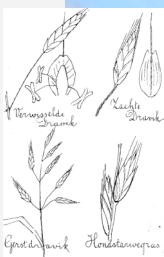
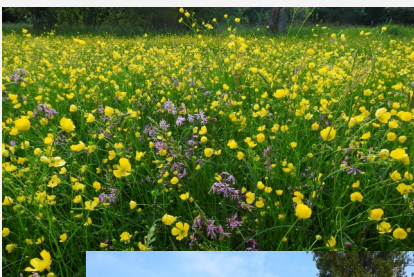
om bladeren van de hondsdrاف toe te voegen aan vaten bier die mee gingen op lange zeereizen. Op deze wijze bleef het bier, dat toen niet gekoeld kon worden, beter op smaak.

- In Vlaanderen is de plant ook bekend als de *sint-jansranke*. Dit houdt verband met de Franse naam voor hondsdrاف, *courroie de Saint-Jean*, 'gordel van Sint-Jan', omdat de plant gebruikt werd voor het vlechten van kranen voor de feestelijkheden rond de viering van Sint-Jan op 24 juni.
- Hondsdrاف speelde een belangrijke rol in de geneeskunst. Hondsdrاف werd en wordt gebruikt bij klachten van de luchtwegen, met name bij kinderen met klachten over veel slijmophoping. Hondsdrاف geneest, volgens Dodoens, alle ghebreken des mondts en van 'de schamelycke vrouwelycke leden, oock de Schorftheydt ende wijdigheydts des huys'.

Bron: <https://wilde-planten.nl/hondsdrاف.htm>

Hugo Dehennin

Graslandinventarisaties 2018

(Foto's: Ernst Gülicher)

Zomerkamp Doode Bemde

Natuurbeheer en -beleving

15 - 22
juli 2018

Meer info
& inschrijvingen:

www.vhm.be

0499/59.30.16

 /doodebemde

*Doe jij
ook mee?*

VRIENDEN VAN
HEVERLEEBOS EN
MEERDAALWOUD vzw

Georganiseerd door
Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud

Van 5 november 2018 t/m 5 april 2019

**37ste educatief project
2018 - 2019**

VRIENDEN VAN
HEVERLEEBOS EN
MEERDAALWOUD vzw

**KLIMMEN
ZINGEN
SPRINGEN**

Huismus - Klimop - Kruisspin

Foto huismus: Johnny Gijbels

Met steun van:

VLAAMS-
BRABANT

